

Karnevál 1949

Húshagyókezd volt, egyike azoknak a napoknak, amikor a gazdámék idegeneket csődítettek a területünkre. Nevettek, játszottak, ettek-ittak, volt csont bőven, alig is győztem őket elkapni és jó helyre elásni, hogy se Szása, se Erik ki ne szimatolja, hol van. Az én nevem egyébként Lux volt, öt éves fekete németjuhász, kölyökkora óta házőrzője a Beczásy kúriának. Gazdám Beczásy István volt, akkoriban 41 éves, vékony, szálas, erős és határozott férfi, hozzá tartozott Zina, 35 éves jó szagú asszony, aki soha nem engedte, hogy közel menjek hozzá. Volt nekik két kölykük, Tányicska pont annyi tavaszt látott, mint én, de még gyerek volt, a humánok ugyanis lassan nőnek fel. Ennek az öt évesnek is még puha és párnás volt a bőre, mindig maszatos a szája, és kicsit félt tőlünk, kutyáktól, jobban szerette azokat a kényes, fűrgé állatokat vakargatni, akiknek most hirtelen nem jut eszembe a neve vagy fajtája. A másik humánkölyök jóval magasabb és komolyabb volt Tányicskánál, Lilián, akkor 9 éves kislány, aranyárga, hosszú, göndör haja volt, és még jobb szaga, mint Zinának, csak Lilián még szeretett is velem játszani, és soha nem feledkezett meg arról, hogy a vizes tálkánkat megtöltse. Még egyetlen humán lakott a házban, Ilona, 18 éves, ő két évvel utánam került oda, állandóan ki-be futkosott, nyikorgott az ablak, zajongtak a tárgyak, amerre járt. Ők mind bent laktak a nagy házban, ahová én soha be nem mehettem, nem is állt szándékomban, persze, csak amikor egészen kiskutya voltam. Megvolt nekem a magam területe.

Erik szintén németjuhász volt, vén, gyanakvó alak, s bár fogai jócskán megkoptak, ha valaki a háziak közül időben rá nem parancsolt, összevissza harapta az idegenek lábikráját. Az a szerencsétlen kertész is hogy megjárta. Erik nem tudott már disztíngválni, és türelme sem volt beérni az ugatással és vicsorgással, ameddig valaki a gazdáink közül ki nem jön, és jelzi, mi legyen. Pedig várnia kellett volna a parancsra, az volt a dolgunk, én például, amíg ott éltünk együtt, soha senkit meg nem haraptam a humánok közül, pedig ténykérdés volt, hogy erősebb és félelmetesebb voltam tulajdonképpen mindenkinél.

Szása keveréklány volt, az orosz agár kecsességét és a magyar vizsla egyenesességét örökölte, harciasságot persze sehonnan. Futni viszont tudott. Akkoriban még csak két éves volt, szőre rövid és barna, telente nagyon fázott, olyankor átjött, és összebújtunk a tágas ólamban, ami még ki is volt jól bélelve plédekkel, Ilona meg ha fűjt, ha esett, alkonyattájt megtöltötte ételes tálkánkat, Lilián pedig a legváratlanabb pillanatokban hozott nekünk egy-egy finom falatot.

A területünk magas kerítéssel volt az utca felé elzárva, ha a kaput kinyitották, a ház bejáratáig vezetett a fehér kavicsokkal szórt út, kétoldalt virágok, aztán zöld gyepek. Az ólam egy vén diófa alatt volt, nyáron kellemes árnyékot tartott, esőben védett, hóban-fagyban melegített, bevallhatom, hogy megkedveltem azt a fát. Kedveltem az egész területet, házastól, tenispályástól, kriptástól és arborétumostól

együtt. Az arborétumot egy szlovák dendrológus tervei alapján ültették, és csodák csodája, jól érezte magát a háromszéki klímában mindegyik fa, virágzott és gyarapodott a ginkgo biloba pár, a különféle tuják, a hamisciprus, a tiszafa, az ötféle fenyő (luc, ezüst, sima, duglász és keleti hemlok), a platán és a magnólia, a kocsányos és kocsánytalan tölgy, a kis- és nagylevelű hársok, az ötféle juhar (mezei, hegyi, korai, kőrislevelű és illér), virágoztak a nyárfák és a nyírfák, és a fűz is úgy állt ott, mint a Babilon partján.

Talán a kriptát mégse kedveltem, de a páfrányok benőtték, előtte japánbirs piros szirmait fújta a szél.

Azon a húshagyókedden, amelyiken véget ért szép, fényes életünk, kora reggeltől nagy nyüzsgés volt a házban, finom illatok szálltak mifelénk, és tudtuk, hogy előbb-utóbb az összes kifogástalan minőségű csont a miénk. Ez a nap volt az évben, amelyiken, mint említettem, gazdánk sok idegent meghívott, akik rendszerint degeszre zabálták magukat, mert 40 napig utána húst nem ettek, csak majd húsvét vasárnapján, amikor majd feltámad Jézus, aki magára vette az összes humán pusztítást, és belehalt. A sok vendég is Jézus miatt volt, mert őszinte volt egy dúsgazdag humán, aki egész életében drága ruhákba öltözött, evett, ivott, tivornyázott az ismerőseivel, és volt egy koldus, bizonyos Lázár nevű, aki alig is élt, olyan sovány volt, és ruhája is alig volt, teste csupa fekély, és kutyák nyalogatták a sebeit. Igen, kutyák, én ezt el tudom képzelni. Lázár csak néhány morzsát kért a dúsgazdag humán asztaláról, de hiába könyörgött, a dúsgazdag természetesen egyetlen morzsát sem adott.

Aztán elhalálozott a dúsgazdag humán, és a pokolra került, ahol ördögök kínozták, ütötték, verték, éhezettették, szomjaztatták, szűk helyre zárták és nyikorogtak a fülébe. Egyszer valahogy fölpillantott, és látta, hogy az a nyomorult Lázár ott ül a mennyország tágas, puha, meleg házában, a csillagok között, Göncölszekér, Fiastyúk, Északi Sarkcsillag, satöbbi. Ábrahám meg vakargatja a füle tövét. A kutyáról, aki Lázár sebet nyalta, megfeledkeztek a humánok.

Miatt a történet miatt minden évben a farsang végén az idegenek házról házra jártak. Dúsgazdag csámcsogva gyúrta magába a jobbnál jobb falatokat, asztala alatt kuporgott a szegény Lázár. Volt, aki Angyalt játszott, de nem értem, miért, volt, aki a Részegséget, volt, aki a Gyönyörűséget, a legtöbben pedig ördögöknek voltak öltözve, ugráltak, döfkölődtek, fekete rongyfarkukat lóbálták, görbe lábbal táncoltak körbe a házat, egy-egy szál kolbászt a kamrából leakasztottak, a kisasszonyok fenekébe csíptek, ők sikítottak, de nem morogtak, és nem vették vissza a kolbászuakat, mert ez csak játék volt, egyszer az évben, ördögbetlehemes, dúsgazdagolás, ördögfarsang, komikotragédia, a karnevál szezon utolsó lehellete, mondták mindenfelének, de a kolbászt igazából elvitték.

A Halál is benne volt a játékban. Amikor megjelent kaszával a hátán, a Dúsgazdag és a Dúsgazdagné torkán akadt a falat, és lefordultak a székről, a Gyönyörűség elfutott, nyoma veszett, a Részegség búskomor Másnapossággá alakult át, és akkor következett a pokol jelenet, amit már meséltem, hogy Dúsgazdagot az ördögök kínozzák, ő felnéz az égbe, és ott vakargatja Ábrahám a szegény Lázár füle tövét.

Azon a húshagyókedden, amelyiken véget ért szép, fényes életünk, még egy kutyát is hoztak magukkal az idegenek. Megugattuk őt is kötelességtudóan, de

gazdánk intett, hogy bejöhetnek, és a kutya is bejöhetett a mi területünkre. Mit beszéltek! Bemehetett a házba!

Morzsa névre hallgatott, kistermetű, fehér keverék kutya, barna foltokkal, azóta se láttam.

Miután minden idegen elment, és a házban lekapcsolták a fényt, mi is hozzáláttunk az éjszakai figyelmes, fülhegyező alvásnak. Egy ideig csak sünök motozását, baglyok huhogását hallottuk, a szokásos hangokat, de aztán idegen humánok lépteit az utca felől. Először Szása ugatott fel izgatottan, s mivel láttam, hogy nem alaptalanul, a kapu felé fordulva én is vakkantottam néhányat, mire az öreg Erik is csatlakozott. Egy kisebb falka humán közeledett a kapuhoz, éjnek idején, amikor már mindenki elment, és gazdánk nyugalomra tértek, ha jól számoltam, öt idegen humán ugrott át a kerítésen éjnek idején, a területünkre.

Tehát mindhárman rájuk vetettük magunkat, ők meg rémületükben felkapaszkodtak a farakás tetejére, onnan árasztották a berezettek szagát, miközben mi hármán torkunk szakadtából ugattunk, hogy ébredjen már fel Beczásy, és intézkedjen, mert ezek az alakok biztosan nem a barátai.

Ugatásunkra Ilona futott ki a házból, majd rögtön vissza, hogy szóljon Beczásynak, valakik kuporognak a farakáson, a kutyák nem engedik le őket. Bárcsak ne engedték volna le soha! De kijött Beczásy, és ránkparancsolt, hogy hallgassunk, és még a helyünkre is küldött. Azok a hitványok meg lekecmeregtek a farakásról, és tüntetően megigazították fegyvereiket.

Sokszor jutott eszembe ez az utolsó éjszaka. Ha volt fegyverük, miért nem lőttek le minket, miért reszkettek a farakás tetején. S ha minket nem lőttek le, akkor vajon Beczásyt lelőtték volna-e, ha nem engedelmeskedik. Hogy miféle Halál az, amelyik kaszájával a hátán a farakás tetején reszket, mint a nyárfalevél? És mifélek vagyunk mi, élők, hogy ennek a berezelt Halálnak engedelmeskedünk?

Az öt fegyveres férfi bement a házba. Bármennyire füleltem, csak néhány idegen, parancsoló hang szűrődött ki. Mi a helyünkön hasaltunk ugrásra készen. Addig soha nem tapasztaltunk olyat, hogy gazdánkknak valaki parancsolt volna. És az is világos volt, hogy ha nem lett volna fegyver az idegeneknél, esélyük se lett volna.

Ha a Hralálnak nem volna kaszája.

Ha Lázár észrevenné, hogy van Morzsája, aki éppen az ő sebeit nyalogatja.

Egészen rendes kis ebnek tűnt, helyes volt azokkal a barna foltjaival.

Az ajtóban megjelent Beczásy bőrönddel a kezében, mellette Zina, nála is volt egy kisebb bőrönd, Lilián fogta Tányicska kezét, Ilonánál szintén egy bőrönd, körülöttük meg a fegyveresek. Erik vadul ugatni kezdett újra, de Beczásy most is lecsendesítette. A fegyveresek siettették, lökdösték őket, mi meg csak néztük némán, amint kilépnek a kapun, és eltűnnek a szemünk elől a sötét éjszakában. Szására néztem: csorgott a könny a szeméből. A sünök motoszkáltak, a baglyok huhogtak, de akkora csend volt azon az éjszakán, hogy majd megsüketültünk.

Reggel Ilona nem jött ki a házból, és nem jött ki utána Lilián se, egyáltalán semmi mozgás nem volt másnap reggel. Eriken láttam, hogy eldöntötte, vigyáz a házra, míg gazdánk vissza nem tér. Szása inkább meg akarta keresni őket, és én is erre hajlottam, de nem akartam elkapkodni a dolgot, egy ideig mindenképpen érde-

mes várni. Volt még olyan, hogy bőröndjeikkel eltűntek, igaz, nem éjszaka és nem fegyveresektől kísérvé, de hátha ez lényegtelen, és két-három hét múlva újra itt lesznek. Milyen is lenne az, ha csak Eriket találnák a helyén.

Ábrándozás volt mindez, mert még aznap délután a faluból jöttek ismerősök, korábban többször is beszéltek hol Beczásyval, hol Zinával, simogatták a kislányok fejcskékjét, aztán most egyenesen indultak a ház felé. Erik azonnal odarohant a bejárathoz, és éktelen ugatásba kezdett. Az egyik férfi közeledett hozzá, kuss, Erik, mondta. Erik még erősebben ugatott és vicsorgott. Erik jó kutya, hát nem ismeresz meg, én vagyok, Józsi. Erik a végső figyelmeztetésnél tartott, az a szerencsétlen Józsi meg ahelyett, hogy meghátrált volna, törtetett tovább. Üvölthetett, amikor Erik habzó szájjal csattogtatta fogait a sípcsontján. Egy másik humán erre hirtelen előkapott egy botot, és olyan gyors volt, hogy hiába figyelmeztettem Eriket, nem tudott kitérni már a csapás elől, kettétört koponyáival zuhant a földre. A humán félrerúgta Erik testét, és a falka egymást félrelökve igyekezett be a házba fosztogatni, harácsolni, elvinni azt, ami a gazdánké. Szására pillantottam, hogy támadás, de ő már az arborétum fáinál nyargalt. Gyorsan felmértem a lehetőségeket, és futottam utána.

Hiába, Szása eltűnt a szemem elől, soha többé nem láttam őt sem. Egyedül kerestem a gazdám, de nem találtam nyomot. Visszamentem a területünkre, hogy újrainduljak szag után, a ház körül még volt, a kapunál még volt, lefelé az utcán a fenyőfák között még volt, de a főtérnél összekeveredett más humánok és a benzin szagával, majd nyomtalanul elveszett. Nem volt mit tennem, így kellett keresésükre indulnom, vaktában.

Vadásznom kellett útközben, ha nem akartam éhen veszni. Minden éjjel más vackot kellett keresnem, a bundám csapzott volt, örökké égett a szemem a fáradtságtól, néha mintha Beczásy alakját láttam volna, vagy valamelyik kölykéét, de soha nem ők voltak, én meg kerestem tovább. A tél volt igazán kemény, legyengültem, a madarakat, nyulakat levadászták a nálam erősebbek, úgyhogy a humánok udvaráról kellett tyúkot lopnom, ami elsősorban nagy székén, másodsorban komoly veszély, de mindenképp muszáj volt.

Aztán már csak poroszkáltam összevissza, azzal hitegetve magam, hogy teljesítem célom, mert előbb-utóbb csak rátalálok a gazdámra. Leginkább a városban, Sepsiszentgyörgyön nyomoztam, mert ott volt a legkönnyebb ételhez és meleghez jutni. Egy tavasz telt el, mióta a csavargók életét éltem, egy tavasz és a rákövetkező nyár, hat és fél éves voltam, tizenötnek nézhettem ki, mégis egyszer csak hallom azon a jó ismerős hangon a nevem: Lux! Fölnézek, s hát egy trágyásszekéren ott ül Beczásy, és engem szólít.

Fölengedett maga mellé a szekérré. Közelről láttam, hogy még soványabb lett ő is, de csak mosolygott, és veregette a mocskos hátamat, és még elvittük valahová a trágyát, amit Beczásy lapátolt le a szekérről, majd elmentünk találkozni Zinával, Liliánnal és Tányicskával. Örültünk mind nagyon, Lilián megfürdetett egy lavórban, kaptam tejbe áztatott kenyeret, és attól fogva ott aludtam a küszöbükön.

Jó lenne, ha itt lenne a vége. Ha a halálnak nem volna kaszája. De amikor két fegyveres idegen újra megjelent az éjszaka közepén, nem tudtam megvédeni őket.